

Experiències

10 consells per crear una ruta literària a la biblioteca

Ivana ARES

Directora de la Biblioteca de Can
Llaurador de Teià (2009-2017)
aresi@diba.cat

Article rebut al juny del 2020;
revisat al juny del 2020.

10 consells per crear una ruta literària a la biblioteca

La Biblioteca de Can Llaurador de Teià va elaborar, entre els anys 2011 i 2015, una ruta literària a partir de les novel·les juvenils *Retrum i Retrum 2*, de l'escriptor Francesc Miralles. Els llibres narren les aventures d'en Christian, un adolescent de Teià, i d'un grup de joves gòtics que s'agermanen amb els morts als cementiris.

A partir de la nostra experiència us proposem deu elements a tenir en compte per crear una ruta literària.

1. Els llibres, font d'inspiració

Si alguna cosa diferencia les biblioteques d'altres equips culturals són els llibres. Els professionals que ens dediquem al foment de la lectura hem de tenir com a centre i punt de partida de la ruta literària l'obra literària. Conèixer a fons l'obra i l'autor ens permetrà establir els diferents elements, temes i activitats de la nostra ruta. Això no vol dir elaborar un estudi literari sinó ser creatius i exprimir l'obra per treure profit de totes les possibilitats que ens ofereix.

En el cas de la ruta *Retrum* es van recollir tant els indrets com els llibres i la música que apareixen a les novel·les. Es van agrupar els cementiris i llocs emblemàtics en quatre grans apartats: Teià, el Maresme, Barcelona i Europa. Això ens va permetre dissenyar unes activitats directament lligades als llibres, els cementiris i els joves.

2. Pensa en local, sigues universal

La vostra localitat de ben segur que té un autor o autora peculiar i únic, però això no ha de significar que només sigui apreciat pels vostres usuaris locals. La ruta ha d'atreure lectors de fora del municipi. L'itinerari principal de la ruta *Retrum* és Teià. Al mateix temps, però, la inclusió dels cementiris de Barcelona i els cementiris més significatius d'Europa¹ des-

1. ASCE: *Association of Significant Cemeteries in Europe* [en línia]. Maribor: ASCE, 2020. <www.significantcemeteries.org/> [Consulta 07/06/2020].

plega per al lector un ventall molt més complet d'activitats que es poden oferir a la nostra vila.

3. Busca patrocinadors

En el món de les biblioteques encara no està gaire estesa la qüestió del patrocini i el mecenatge. Moltes vegades el pressupost que es vol destinar als productes i activitats associats a la ruta literària són massa elevats, però des de la biblioteca podem buscar empreses i entitats que participin en el seu finançament. Siguem agosarats. La ruta Retrum no hauria estat possible sense Renfe i Cementiris de Barcelona, patrocinadors dels bitllets d'Interrail i de les activitats de la Revetlla de Sant Jordi, respectivament.

Per aconseguir el patrocini la nostra ruta s'ha de diferenciar de tota la resta de projectes culturals que també presenten les seves propostes. Siguem originals en la manera com ens comuniquem amb els possibles mecenes. Introduïm fragments dels llibres que facin referència al sector econòmic de l'empresa i parlem de reptes ja aconseguits. Dos simples correus electrònics van ser suficients per aconseguir el patrocini de la ruta Retrum. Vam incloure fragments del llibre en què els protagonistes fan un viatge en Interrail i també aquells que transcorren en els cementiris de la ciutat de Barcelona. Una menció especial mereix Cementiris de Barcelona <www.cbsa.cat/> i la seva directora de Comunicació i Qualitat, Marta Aladren. La seva implicació amb la ruta encara continua, ja que la relació amb els patrocinadors ha de ser de llarg recorregut.

4. Crea un bloc de la ruta

La creació d'un bloc <<http://rutaretrum.blogspot.com>> permet no només difondre les activitats i novetats relacionades amb la ruta sinó també poder donar a conèixer aquests continguts a través de les xarxes, crear comunitat i mantenir els patrocinadors informats de l'evolució de la ruta, de l'autor i dels llibres.

5. Fes servir les noves tecnologies

Les noves tecnologies al servei de la cultura poden dotar la ruta de l'element d'innovació que li donarà més visibilitat. La realitat augmentada pot ajudar-nos a l'hora d'organitzar el recorregut des del primer moment o pot ser un element afegit a posteriori que l'actualitzi. La Biblioteca de Muskiz va fer servir la realitat virtual en una ruta de memòria local. Les biblioteques de Badalona van optar pel Geocaching com a element diferenciador de la seva ruta pel centre de la ciutat.<<http://badabiblios.cat/ruta-literaria-de-badalona>>

6. Inverteix en llibres

Moltes vegades la inversió econòmica del projecte la concentrem en elements tecnològics o en les activitats destinades a la ruta. Però no hem d'oblidar que un dels objectius de la ruta literària és la difusió dels llibres. A la Biblioteca de Teià s'han adquirit dos lots de llibres de *Retrum* i *Retrum 2* per deixar-los en préstec a qualsevol biblioteca o institució que vulgui organitzar un club de lectura. Així mateix, s'ha dissenyat un petit fons a partir de les lectures del protagonista <<http://rutaretrum.blogspot.com/2017/07/lista-completa-de-les-lectures-den.htm>>, per poder disposar d'una línia de poetes romàntics i de literatura gòtica.

7. Fes de l'autor un soci literari

Hem de convertir l'autor del llibre en el nostre millor aliat. Ningú millor que ell coneix i vol difondre la seva obra. Treballar amb l'autor és un dels elements indispensables de la ruta. La Ruta Retrum no hauria estat possible sense la complicitat, el suport i la implicació d'en Francesc Miralles que, l'any 2016, va esdevenir el nostre escriptor «de capçalera» <https://biblioteques.gencat.cat/ca/el-servei-de-biblioteques/linies-dactivitat/promocio_lectura_cultura/projectes/de_capcalera/> i va participar en diferents activitats relacionades amb la ruta.

8. No facis la ruta en solitari

La biblioteca no ha de treballar en solitari. La ruta pot beneficiar moltes entitats que també treballen en el mateix àmbit temàtic. Recomanem que feu un dossier² amb les activitats i propostes culturals relacionades amb el projecte per facilitar la seva programació fora del vostre municipi.

La col·laboració de l'Agrupació fotogràfica d'Arenys de Mar es va ampliar més enllà de l'exposició <http://issuu.com/071481/docs/una_mirada_nocturna> i va donar pas a una sessió teoricopràctica sobre la fotografia de llarga exposició <https://issuu.com/afaarenys/docs/cementiri_de_teia__> a càrrec de membres d'aquesta entitat. Amb aquestes activitats vam aconseguir les fotografies de qualitat del cementiri de Teià que necessitàvem i, a canvi, vam incloure les seves propostes al dossier de la ruta.

9. Utilitza les xarxes socials

Les xarxes socials són les nostres aliades a l'hora de difondre la ruta, crear comunitat o dissenyar activitats per a diferents públics. Elaborar un pla de continguts i una estratègia de màrqueting de la ruta a les xarxes ens ajudarà fer-la créixer. Penseu no només en l'elaboració de productes <<http://www.teia.cat/serveis/ensenyament/biblioteca-can-llaurador/ruta-literaria-retrum>> sinó també en activitats dissenyades per a les xarxes socials (vídeos en directe, concursos...). Les xarxes socials són una eina excel·lent per arribar a nous lectors i fidelitzar els usuaris. Trobareu recursos i propostes molt interessants de foment de la lectura per a joves en les diferents xarxes del mestre Cristian Olivé. < <https://twitter.com/xtianolive> >

10. Renova anualment la ruta

És convenient incloure en el calendari anual de la biblioteca una o diverses activitats relacionades amb la ruta literària. Cal que es renovi periòdicament per adaptar-se a les demandes culturals dels nostres usuaris reals i potencials. Hem d'evitar la clonació d'activitats i, en tot cas, repensar-les, actualitzar-les i dotar-les de valor afegit. Si hem creat una comunitat al voltant de la ruta seria convenient establir una trobada anual en una data i un lloc significatiu on es puguin relacionar els nostres apassionats lectors.

Esperem que l'experiència de la Biblioteca de Can Llauredor de Teià us encoratgi a crear la ruta literària del vostre municipi, com també us animem a programar les activitats de la ruta Retrum a les vostres biblioteques. ■

2. Proposta d'activitats a l'entorn dels llibres *Retrum* i *Retrum 2*, de Francesc Miralles <https://drive.google.com/file/d/0B8iO_h_UisQhc01PY1RkR0lzRm8/view> [Consulta 01/06/2020].